

Sunuş

Konya'nın Bozkır İlçesi, İç Anadolu Bölgesi'nin tarihî ilçelerinden biridir. Bozkır tarihi eserlere, arkeolojik kalıntılara, kültür ve sanat eserlerine ve doğal güzelliklere sahip bir ilçedir. Bozkır tarihine bakıldığında ilçe milattan önce İsauria Bölgesi'nin başkentidir. Selçuklular döneminde ise ilçe önemli yerleşim yerlerinden birisi olmuştur. İlçenin Osmanlı döneminde zengin bir kültüre sahip olduğu kaynaklardan anlaşılmaktadır. Osmanlı döneminde Sultan Abdülmecid tarafından bir kasabaya verilen ilk ve tek sancağın "Bozkır Sancağı" olması bölgenin önemini göz önüne sermektedir. Bozkır 4 bin yıllık tarihi boyunca İsauria medeniyetine, Romalılara, Selçuklulara, ve Osmanlılara ev sahipliği yapmıştır.

Hazırladığımız kitapçık Bozkır'ı ziyaret eden yerli-yabancı turistlerin, hemşerilerimizin Bozkır'ın tarihî ve kültürel alanlarını fotoğrafları ile görmeleri ve öğrenmeleri amacıyla hazırlanmıştır. Bu kitapçıkla birlikte ilçemizi ziyaret eden her insan Bozkır'ın doğal güzellikleri, tarihî yapıları, kültürel değerleri hakkında bilgi sahibi olacaktır. Bu tanıtım ile Bozkır kültürüne katkıda bulunduysak kendimizi mutlu hissedeceğiz.

İbrahim Gün
Bozkır Belediye Başkanı

Bozkır Tanıtımı

1870 yılında ilçe olan Bozkır, Torosların eteğinde kurulmuş, tarihiyle, kültürüyle ve doğasıyla bölgenin yükselen değeri haline gelmiş bir ilçedir. M.Ö. İsauria Bölgesi'nin başkenti olan Bozkır; İsauria Vetus (Eski İsauria), İsauria Nova (Yeni İsauria), Tris-Maden ve Leontopolis (Arslanlar Kenti) isimleri ile bilinmekteydi. Bozkır ismini ise, tam olarak tarihi bilinmemekle beraber, Selçuklular döneminde bölgeyi fetheden ve uzun yıllar boyunca bu bölgede beylik yapan Bozger Bey'den aldığı bilinmektedir.

Bozkır, 4 bin yıllık tarihi boyunca, İsauralılar medeniyetine, Romalılar'a, Selçuklular'a, Osmanlılar'a ev sahipliği yapmıştır. Bu medeniyetlerden kalma birçok eser günümüze ulaşmıştır. Ayrıca Osmanlılar döneminde, Sultan Abdülmecid tarafından ilçeye sancak verilmiştir. Sancağın aslı ise Mevlana müzesinde sergilenmektedir.

4 Bin Yıllık Tarihi Zengibar Kalesi

Zengibar Kalesi, Konya-Bozkır karayolu üzerinde, Bozkır İlçe merkezine 19 km uzaklıkta antik bir yerleşimdir. Bozkır'a gelmeden önce solda Hacılar Köyü'ne ayrılan yolu takiben Hacılar Köyü'ne, buradan da yaklaşık 3 km'lik toprak bir yolla, antik kentin güney nekropolünü içine alan düzlüğe gelinir. Güney nekropolünün yamacında yer alan bir başka yol ile de surlarla çevrili kentin merkezindeki dini ve sosyal yapıların olduğu tepeye gelinir.

4 Bin Yıllık Tarihi Zengibar Kalesi

1816 m rakımlı Asar Tepe ve Kiremitli Tepe'nin surlarla çevrilmesiyle oluşturulan kente güneyden Akropol Kapısı, batıdan ise Kent Kapısı ile giriş sağlanmaktadır. Henüz 14 tanesinin varlığını kesin olarak tespit edilebilen kule yapılarıyla da kentin etrafı son derece tahkimli surlarla çevrilidir. Kale ile ilgili kazı ve restorasyon çalışmalarıyla ilgili hazırlıklar hali hazırda devam etmektedir.

Bozkır Sancağı

Bozkır Sancağı, Osmanlı döneminde Sultan Abdülmecid tarafından bir kasabaya verilen ilk ve tek sancak özelliği olmasıyla birlikte, sancak günümüze ulaşmış ve Mevlana müzesinde sergilenmektedir.

Sancağın üst kenarına yakın yerde, sarı simle Arapça olarak “el-Cennetu tahte zilalu'l- suyûf ” yazılıdır.Alt kenara ise üç sıra halinde sarı sırma ile “Taşlıca mamulâtı, Hayri Hüseyin”

İkinci satıra “Nizamiye yetmişinci alayın dördüncü taburu kur’ası sene 1312 rumi” yazılmıştır.

Sancağın uçurluk tarafına birinci satırda sim sırma ile “Konya Vilayeti Bozkır Kasabası”,

İkinci satırda beyaz sim sırma ile “Belviran nahiyesindeki Ak Türbeye vakıftır.” (Şimdiki Sarıoğlan Kasabasının eski adı, Belviran nahiyesi idi)

Üçüncü satıra ise sarı sırma ile ters olarak Maraş işi tekniğinde “ Nasrun min Allah ve fethan garîb” Ayeti Kerimesi yazılmıştır.

Sancağın uç tarafında ise, birinci sırada sarı sim ile “İnna fetahnâ leke fethan mübinan”

İkinci sırada sim ile Maraş işi tekniğinde “Padişahım çok yaşa” yazılmıştır.

Sancağın ortasında, içten dairevi dıştan kartuşlu madalyon içerisine beyaz sırma ile tuğra yerleştirilmiştir. Tuğrada “el-Gazi Abdülhamit bin Abdülmecid Han el-Muzaffer daiman” yazılıdır.

Selçuklu Taş Köprüsü, Tarihi Büyük Cami, Tarihi Belediye Binası

Bozkır, 4 bin yıllık tarihiyle birçok medeniyete ev sahipliği yapmasıyla beraber, bu medeniyetlerden kalma tarihi eserleriyle de dikkat çekiyor. İlçe merkezinden geçen Çarşamba çayı üzerinde yer alan 13. Yüzyılda yapılan tarihi Selçuklu köprüsü, 2016 yılında restore edilerek koruma altına alınmıştır. Köprü üzerinde yer alan gamalı haç kabartmalı taşın ve at üzerinde aslan avı yapan insan figürlü kabartma taşın Zengibar kalesinden alındığı ve köprü'nün üzerine yerleştirildiği tahmin edilmektedir.

1870 yılında belediye olan Bozkır, ilk belediye binası olan tarihi belediye binası 2016 yılında restore edilerek tescili yapılmış, Bozkır Konağı adını almış ve kullanılmaya başlanmıştır.

19. Yüzyıl eserlerinden diğer bir tanesi olan ilçe merkezindeki Selçuklu Camisi(1872), 2018 yılında restore edilmiş ve tüm ihtişamıyla hali hazırda hizmet vermektedir.

Tarihi Osmanlı Çeşmesi

Tarihi Osmanlı çeşmesinin restoresi 2016 yılında yapılmıştır. 1782 yılında Bozkır'da çıkarılan simli gümüş madeninin eminlerinden olan M. Fazullah Efendi tarafından yapılmış olup, anıt meydanında hala ilk günkü gibi ilçe sakinlerine hizmet vermektedir.

İlçenin en güzel doğal güzellikleri arasında yer alan Dipsiz Göl, ilçenin batısında kalır ve yaklaşık 30 km mesafededir. Dipsiz Göl; Havasıyla, suyuyla, doğal yapısıyla birçok yerli ve yabancı turistin ilgi odağı haline gelmiştir.

Tarihi Hisarlık Cami

Mülkiyeti Vakıflar Genel Müdürlüğüne ait olan Asarlık Camii 1282 yılında inşa edilmiştir. Eserin banisi bilinmemektedir.

Caminin süslemeleri Bağdatlı İsmail Usta tarafından yapılmıştır. Ahşap işçiliğinin mükemmelliği ve duvar fresklerini sanat güzelliği bakımından ayrı bir önem taşır. Caminin tüm duvarları eğilmiş tuba dalları, selvi ağaçları, gemiler, silahlar, bir vazodan fışkıran çiçek motifleri ve sulu boya resimleri ile süslenmiştir. Fresklerin hazırlanmasında kaynamış bezir, bal ve kökboyalan kullanılmıştır. Caminin ahşap işçiliği de son derece mükemmeldir. Türk sanatına belli dönem damgasını vurmuş olan Barok devri sanatının şahikasına ulaştığını görürüz. Güdük tek minaresi sarı por taştan, tek şerefeli, olarak ve sekizgen kaide üzerinde yükselir. Dışarıya açık üst pencereleri kafes yıldız biçiminde yeni eğri kesim tekniğiyle hazırlanmıştır. İçeride ikinci kat olarak kullanılan çıkmalar minber yerleri hep oyma ve eğri kesim tekniğiyle üzerleri boyalı olarak yapılmıştır. Mihrap içi alçı ile doldurulmuş kenar pervazları cami içerisindeki barok sanatıyla birleştirilmiştir.

En son onarımı 2006 yılında yapılmıştır. 2006 yılı projesi doğrultusunda çatısı onarılmış cami içerisindeki kalem işi süslemeler orijinaline uygun restore yapılmış pencere doğrama ve kepenklerdeki eksiklikler tamamlanarak ahşap minber ve kürsüsünün onarımı ve minaresinin onarımı ile çevre düzenlemesi vb. imalatlar yapılmıştır.

Saklı Cennet Aygır Pınarı

Bozkır'ın ortasından geçen Çarşamba çayının kaynağını oluşturan Aygır Pınarı, bölgenin adeta saklı cennetidir. Doğasıyla, havasıyla bölgenin incisi olan Aygır Pınarı, mesire alanı olarak düzenlenmiş ve yıl boyunca yerli ve yabancı birçok turistin uğrak noktası haline gelmiştir. Aygır pınarı, ilçe merkezine 13 km uzaklıkta yer almaktadır.

Yaylalarıyla dikkat çekiyor

Torosların eteklerinde kurulan Bozkır ilçesi, yaylalarıyla dikkat çekiyor. Bozkır sınırları içerisinde yer alan Dikilitaş, Sülek, Sarıot, Çağlayan, Arslantaş ve daha birçok Bozkır'a bağlı yaylalar, yıl boyunca birçok yerli ve yabancı turistlerin uğrak alanlarından biridir. Özellikle Yörüklerin de kullandığı yaylalar olan bu yaylalar, yayla turizmine en uygun alanlar arasında gösterilmektedir.

Yükselen Marka “Bozkır Tahini”

İlçenin ulusal çapta markası olan Bozkır Tahini, 100 yıllık mazisiyle birlikte halen üretime devam etmektedir. Önceleri buğday, arpa, nohut öğütmede kullanılan değirmenler, ilçenin Yörük halkıyla kaynaşmasının akabinde Manavgattan gelen susamların öğütülmesine olanak sağlamış ve zamanla (Osmanlı Kayıtlarında Çarşamba Çayı Üzerinde 46 Su değirmeni olduğu vergi kayıtlarından saptanmıştır) 1900'lü yılların başında tahin ile tanışmıştır. 100 yıl önce ilçenin ortasından geçen Çarşamba çayı üzerine kurulmuş değirmenlerde üretilen tahin, günümüz şartlarında elektrikli değirmenlerde üretimine devam edilmektedir. 2016 yılı MEVKA ilçe raporunda yıllık 526 ton kayıtlı tahin üretimi yapıldığı belirtilmiştir.

Çarşamba Çayı

İlçenin ortasından geçen Çarşamba Çayının kaynağını, Sarıot gölü oluşturmaktadır. Sarıot gölünden kayaların arasından sızan su, Aygır Pınarından çıkarak, Bozkır'ın ortasından geçer ve Apa barajına dökülerek son bulur.

%63'ü ormanlarla kaplı

İlçenin ismiyle müsemma olmayan bitki örtüsü, karasal iklimin görüldüğü, yazları sıcak ve kurak, kışları ise yoğun kar yağışlı bir ilçedir. Buna karşın bölgenin var olan su kaynaklarıyla birlikte çoğunluğu ardıc ağacı olan ormanlarla kaplıdır.

ÜÇPINAR KURŞUNLU CAMİİ

Osmanlı'dan kalma bir mabet olan Kurşunlu Camii'nin iç süslemelerinin, 1946 yılında Müslüm Gökçek adlı Gaziantep'li bir hat ve tezhip sanatkarı tarafından yapıldığı söylenmektedir.

Caminin orijinalde düz toprak damlı ve ahşap bir yapı olarak yapıldığı, daha sonra da duvarlarının kalınlaştırılıp, üzerinin kubbe ile örtüldüğü tespit edilmiştir. Kubbelerin önce çinko ile kaplanması, daha sonra kurşunla kaplatılması sonucunda ise Kurşunlu Cami olarak anılmaya başlanmıştır. Kuzeydoğu köşesinde bulunan silindirik gövdeli tek şerefeli olarak yapılan minare orijinal olmayıp 1917 yılında yapılmıştır.

1816 yılında yapılan caminin süslemeleri 1946 yılında Gaziantep'li Müslüm Gökçek isimli hat ve tezhip sanatkarı tarafından yapılmıştır. Bedenen özürsüz bir insan olan ustanın, işe Üçpınar'da ne kadar yumurta varsa hepsini toplayarak başlaması ve süsleme işini yaparken caminin içine hiç kimseyi almaması hâla Üçpınar'da söylenir, anlatılır. Ustanın bu yumurtaları kök boya ile karıştırarak boya hazırladığı düşünülmektedir. Son restorasyonu 2006 yılında, çevre düzenlemesi ise 2008-2009 yıllarında yapılmıştır ve cami bugün ibadete açık halde vatandaşlara hizmet vermektedir.

Bozkır Kaşık Oyunu

Bozkır kaşık oyunu, yöresel bir oyun olmasına rağmen günümüzde Ulusal çapta adından söz ettirmiş, ulusal düzeyde yarışmalarda gösterime girmiş, ulusal düzeyde kendini kabul ettirmiş bir oyundur. Oyun, Bozkır ve çevresinde yaygın bir şekilde oynanmakta olup, hali hazırda bu yöresel oyun yaşamaya çalışmaktadır. Oyun, Aslan Mustafam türküsüyle meşhurdur. Aslan Mustafam türküsü, ağıt olarak yakılmasına rağmen oyun havası üslubuyla kullanılmaktadır.

Aslan Mustafam ağıdı, halk dilindeki hikayesi şu şekildedir; “Mustafa kasabada herkes tarafından beğenilen güzel bir kızla evlendiriliyor. Düğün olduktan sonra daha henüz genç çiftler birbirlerine doyamadan seferberlik ilan ediliyor ve Mustafa askere çağırılıyor. Her Türk gibi Mustafa da “Önce Vatan!” diyor ve sevdiğini bırakıp birliğin yolunu tutuyor... Yeni gelin aylarca Mustafa'nın yolunu hasret çekerek bekliyor. Bir gün gelin, Bozkır'ın meşhur Cuma Pazarına alışveriş yapmaya gidiyor. Pazar oldukça kalabalık olduğundan başını kaldırdığında kocasıyla birlikte askere giden arkadaşlarını görüyor. Hemen yanlarına koşuyor: “Siz gelmişiniz ama Mustafa'm nerede?” diye soruyor.

Gençler başlarını önlerine eğip susuyorlar. Gelin durumu anlıyor ve o üzüntünün vermiş olduğu bitkinlik haliyle sağa sola çarparak oradan ayrılmaya çalışırken yolun ortasına açılmış bir bal tezgâhına çarpıyor ve tezgâh devriliyor. Bal sahibi gelini azarlamaya başlayınca gelin daha fazla dayanamıyor, kendini tutamıyor ve başlıyor ağıt yakmaya. “Hey hey kenardan geçeyim aman aman/ Yol sizin olsun gel gel aman... / Ağılar içeyim aman aman / Bal sizin olsun bir danem aman /Amanın gel gel aslan Mustafam gel...”

Yeşil ile Mavinin Ahengi 'Mavi Kanyon'

Bozkır'ın ortasından geçen Çarşamba çayının Apa barajına döküldüğü güzergahta, Bozkır-Akören yolu üzerinde olan Mavi kanyon (Boğaz) Bozkır ilçe merkezine 20 km uzaklıkta olup, yıl boyunca birçok gezginin uğrak noktası haline gelmiştir. İlk bahar başlangıçlarında su seviyesinin yükselmesiyle birlikte eşiz güzelliğe sahip olan Mavi Kanyon, Bozkır'ın doğal güzellikleri arasında yerini almıştır.

Asırlardır devam eden gelenek “Cuma Pazarı”

Asırlardır her hafta Cuma günü ilçemizde kurulan Cuma pazarı, Bozkır'ının birliğini, beraberliğini ve dayanışmasını sergiliyor. Cuma günleri ilçe merkezinin en kalabalık olduğu gündür. Köylerden, çevre ilçelerden gelenler hem pazar alışverişini yapıyor, hem de tanıdıklarıyla hasret gideriyorlar. Cuma pazarına gelen uzaktan veya yakından herkes, tanısa da tanımasa da birbirine selam verir, hayırlı cumalar dileklerinde bulunur.

Yöresel ve doğal ürünlerini satmak için uzaktan yakından herkes sabahın erken saatlerinde pazarın yolunu tutmaktadır. Özellikle köylülerin bahçelerinde ve bağlarında yetiştirmiş olduğu ürünler, Pazar alışverişini yapanların en uğrak yerlerindendir.

Cuma pazarı sabahın erken saatlerinde camiden yükselen dualarla açılıyor, esnafından Pazar alışverişini yapan insanlara kadar hep birlikte eller semaya kalkıp pazarın bereketli olması için, vatan için dua yapılıyor. Duanın akabinde Pazar alışverişine devam edilmektedir. Cuma namazı saatinde camiler hınca hınç dolmakta, yaşlısı genci camide saf tutmaktadır. Cuma namazının akabinde kalabalık azalır, Pazar alışverişini tamamlayanlar köylerine döner, akşam saatlerine doğru ilçe merkezi günlük yaşantısına tekrar geri döner.